

AKP, CHP ve MHP'NİN SEÇİM BİLDİRGELERİNE YANSIYANLAR

Partilerin enerji politikaları

Fatih KAYMAKÇIOĞLU

Elektrik Mühendisi - Kamu Yönetim Uzm.

Enerji kullanımına baktığımızda, ısıtmadan aydınlatmaya, pişirmeden soğutmaya, ulaştırmadan iletişime, buzdolabından çamaşır makinesine, ütüden küçük ev aletlerine, küçük sanayicimizden dev sanayi tesislerine uzanan bir yapıda dolaysız olarak bir şekilde her bireyi etkiler. Bir anlamda enerji yaşamımızın kalitesini belirlemektedir.

Enerji sosyal ve ekonomik yaşam üzerindeki belirleyiciliği nedeniyle stratejik bir kamu hizmeti alanıdır. Gelişmiş ülkeler, uzun dönemli planlar yaparak, gelecekteki enerji ihtiyaçlarını nereden ve nasıl karşılayacaklarını hesaplamakta, ülke politikalarını adeta enerji üzerine kurmaktadır. Günümüzde yaşanan savaşlar enerjinin paylaşımı için yapılmakta, büyük anlaşmalar enerji alanında imzalanmakta, dünya ekonomisi enerji üzerinden yönlendirilmektedir.

Ülkelerin siyasi bağımsızlıkları, ekonomik bağımsızlıklarına bağlıdır ve artık ekonomik bağımsızlık yeterli enerji kaynağına sahip olmak ya da kontrol altında tutmakla yakından ilgilidir. Ülkemiz kendi enerji kaynaklarına ne kadar sahip çıkmakta olup, kendi enerji ihtiyacının gereklerini düşünmektedir?

Enerjinin olmadığı yerde bugünkü yaşamımızı sürdürebilmemiz mümkün değildir. Hepimizin yaşamını ve geleceğimizi ilgilendiren enerji alanının, bizim irademizi yansıtmaması bir zorunluluktur. Yoksa,

halk için, daha pahalı elektrik kullanımı ve bir adım ötesi ise elektriksiz kalma riski oluşur. Aynı şekilde sanayici için de enerji bir girdi olup, çıkacak her sorun üretimi aksatacak ve yeni yatırım yapamayacaktır. Enerji gereksiniminin karşılanamamasının bedeli ağır olup ekonomiyi çöküntüye uğratacaktır.

Türkiye'nin karar anı

Bugünün değişimlerinin kargaşa dolu ve rastlantısal olmadığı noktasından hareketle, tüm bunların gerisinde, belirgin bir yol ve o yolu biçimlendiren bir takım tanımlanabilir güçler bulunmaktadır. Bununla birlikte, bugünün değişikliklerinden bir anlam çıkarabilmek için, her türlü değişikliğin birbiri ile ilişkisini bilmek gerekir.

Bugün, dünyanın siyasi ve ekonomik yönünün çizilmesinde en etkin rolü oynayanlar uluslararası örgütler ve çok uluslu şirketlerdir. Uluslararası denilen bu çok uluslu sermaye şirketleri az gelişmiş ülkelerin ekonomik yapılarını denetler hale gelmeye başlamışlardır.

Planlanan hangi politikanın bir parçası yapıyoruz? Karar verme sürecine kimler katılacak ya da katılanları kimler belirleyecek? Sorun bu...

Karar süreci yaklaşıyor. Bilindiği üzere 12 Haziran'da seçime gidilecek. Yapılan bu çalışmanın amacı siyasal partilerimizin programları ve seçim bildirgeleri üzerinden enerji politikaları bakışlarını incelemektir.

Enerjide uygulanan politikalar, son otuz yıldır ülkemizde siyasal iktidarlar değişmiş olsa da, kesintisiz olarak aynı siyasal tercihle sürdü-

rülmektedir. Bu sürece bakıldığında ANAP'ın, DYP'nin, RP'nin ve AKP'nin uygulamalarında aynı siyasal tercih görülmektedir. Tüm bu iktidarlar, partiler değişmekte ancak enerji sektörünün yeniden yapılanma programı Dünya Bankası'nın uyum kredilerine ilişkin bir siyasal tercihle sürdürülmektedir.

Elektrik enerjisi depo edilemezliği nedeni ile üretildiği anda tüketilmek zorundadır. Bu yüzden elektrik enerjisi sektörü, üretim sürecinden dağıtım sürecine kadar bir süreklilik ve bütünlük göstermeli, üretim, iletim ve dağıtım tesislerinin bir bütün halinde düşünülüp planlanması, yatırımların her birinin diğerine paralel yürütülüp zamanında bitirilmesi gerekmektedir. Enerji yatırımlarının, büyük ölçekli pahalı yatırımlar oluşu bu alanda yapılacak merkezi ve bütünlüklü planlamaların önemini daha da artırmaktadır.

Türkiye'de, önümüzdeki 25 yıllık dönem içinde elektrik enerjisi talebinin yıllık ortalama yüzde 7 dolayında artacağı beklenmektedir. Şimdi gelelim siyasal partilerimizin görüşlerine...

Genel seçimler öncesinde enerji konusunda partilerin farklı değerlendirmeleri öne çıkıyor. AKP, enerji sektöründe serbest piyasa mantığıyla düzenlemeler yapmayı planlıyor. Özelleştirmeleri sürdüreceği sözünü veriyor. CHP, kamu-özel işbirliğini savunuyor. Yenilenebilir ve temiz enerji kaynaklarını geliştirilmeyi vadeden CHP, yerli kaynaklara öncelik vereceğini dile getiriyor.

AKP serbest piyasayı savunuyor

AKP programına göre enerji politikasının temelinde, "ulusal çıkarlarımızı koruyarak enerji arzının güvenliğini ve devamlılığını sağlamak, rekabete dayalı bir enerji piyasası oluşturmak ve duyarlı olduğumuz çevreyi ve insan sağlığını korumak" bulunuyor.

Bu politika doğrultusunda; Etkin ve verimli bir biçimde işletilemeyen mevcut tesislerin bir an önce özelleştirileceği, yenilenip kapasitesinin artırılması sağlanacağı,

Yeni yatırımların yap-işlet modelleri ile yaygınlaştırılacağı,

Geleceğin enerjisi olan hidrojen enerjisi konusunda ciddi bilimsel ve teknik projeler başlatılacağı, diğer ileri ülkelerle birlikte uygulamaya geçiş için gerekli çalışmalar yapılacağı,

Özelleştirme ve lisans verme usullerinin tam anlamıyla şeffaf ve rekabete açık olacağı,

Enerji kayıplarını ve israfını önleyen projelerin destekleneceği tasarruf bilinci yurt çapında yaygınlaştırılacağı,

Güneş, rüzgar, jeotermal ve biomas gibi enerji türleri yanında yeni hidroelektrik santralleri ile yerli kömüre dayalı, yeni teknolojilerle donanımlı, verimi yüksek, çevreye zararı olmayacak termik santrallerin özel sektör tarafından kurulması destekleneceği,

Petrol ve doğalgaz aramalarına ağırlık verileceği,

Dışa bağımlı doğalgazın kullanıldığı enerji santrallerine

alternatif veya ikame yatırım olarak, gerekli güvenlik ve çevre koruma önlemleri alınmak suretiyle, nükleer enerji santralleri kurulacağı ve böylece ekonominin ihtiyaç duyduğu ucuz enerji sağlanmış olacağı,

Enerjide tek kaynağa bağımlılığın ortadan kaldırılacağı,

Partinin dış kaynaklı petrol ve doğalgazın dünya pazarlarına açılabilmesi için ülkemizin bir köprü konumunda olduğunun bilincinde olduğu ve bu stratejik konum etkin bir biçimde değerlendirileceği ve ülkemizin bir dağıtım terminali haline getirileceği belirtilmektedir.

AKP'nin dikkat çeken en önemli politikası enerjiiyi tamamen serbest piyasaya bırakmaktır. Ayrıca varolan kamu elindeki varlıkların da olabildiğince özelleştirilmesini yapmaya çalışmaktadır. İki dönemdeki uygulamaya baktığımızda tam bir liberal yapı ile karşılaşılmış olup enerji sektörüne damgasını vurmuştur. Söylenildiği biçimde ilk olarak etkin ve verimli işletilmeyen işletmeler değil en karlı ve verimli olan işletmeler özelleştirilmiştir.

CHP kamu-özel işbirliği istiyor

CHP programına göre enerji politikasının temel amacı "enerjinin gelişme ve refahın artırılmasında belirleyici konumunun bilinciyle, enerji talebinin ulusal kaynaklara öncelik verilerek yeterli, kaliteli, kesintisiz, ekonomik ve çevreye duyarlı bir şekilde karşılanması, bu amaçla her türlü teknik ve teknolojinin kullanılması ve geliştirilmesidir" denil-

mektedir.

Bu politikaları özetle:

■ Sosyal devlet anlayışımızın bir gereği olarak enerjinin kamu hizmeti niteliği düzenlemelere ve uygulamalara yansıtılacağı,

■ Enerji konusunda, dış dünya ile ilişkilerde ulusal çıkar; iç piyasa düzenlemelerinde de kamu yararı ile ekonomik ve teknolojik etkinliği ön planda tutan bir anlayışın temel alınacağı,

■ Devletin düzenleyici fonksiyonları ile rekabet ortamının geliştirilmesi arasındaki dengenin gözetileceği;

■ Enerjinin düşük fiyatlarla, kolay ulaşılabilir olması, arz güvenliğinin sağlanması amacıyla kamu yatırımlarının önü açılacağı,

■ Enerji üretimi ve tedarikinde yeterlilik, ulusal kaynaklarımıza öncelik temel politika olacağı Uzun Vadeli Ulusal Enerji Tedarik Planı geliştirilerek, uygulamaya konulacağı,

■ Ulusal kaynaklara öncelik verileceği; Enerji talebinin, kesintisiz ve kaliteli olarak karşılanmasında, başta yurtiçi hidrolik ve kömür kaynakları ile jeotermal, güneş, rüzgar enerjisi, biyokütle gibi yenilenebilir enerji kaynaklarından daha büyük oranlarda yararlanılacağı,

■ Enerji sektöründe üretim, iletim, dağıtım, dönüşüm ve depolama alanlarında her türlü yatırım faaliyetleri bütüncül bir "Stratejik Planlama" anlayışıyla ele

alınacağı ve "Enerji Sektörü Ana Planı" hazırlanacağı,

■ Üretimden tüketime kadar bütün aşamalarda, enerji kaynaklarının uygun teknolojilerle, verimli ve ekonomik şekilde kullanılması sağlanacağı, çevre dostu temiz enerji ve enerji tasarrufuna yönelik projeler destekleneceği,

■ Milli Enerji Kurulu (MEK) oluşturulacağı,

■ Ülkemizin enerji köprüsü olma özelliğinin değerlendirileceği,

■ Kamu elektrik sektörünün yeniden yapılandırılacağı ve bu kapsamda elektrik enerjisinin üretim, iletim ve dağıtımında faaliyet gösteren kamu şirketleri, yönetim ve yatırım planlamalarında eşgüdüm ve tasarrufun sağlanması amacıyla bütüncül bir bakış açısıyla yeniden yapılandırılacağı,

■ DSİ'nin güçlü ve aktif yapıya kavuşturulacağı,

■ Türkiye Atom Enerjisi Kurumu (TAEK) ve BOTAS yeniden yapılandırılacağı,

■ Enerjinin verimli kullanılmasına önem verileceği,

■ Halkın ısınma ihtiyacının koşulsuz sağlanacağı,

■ Enerji ekipmanları üretimi sanayisinin destekleneceği belirtilmektedir.

MHP nükleer enerjiyi savunuyor

Enerjinin yeterli, ekonomik ve kesintisiz olarak kullanıcıya ulaştırılması

MHP'nin programında yer almakta ve şu satırlara yer verilmektedir:

"Ülkenin enerji ihtiyacının kesintisiz ve yeterli bir şekilde kaynak çeşitliliği sağlanarak; düşük maliyetle, güvenli ve çevreye duyarlı bir arz sistemi içinde karşılanmak suretiyle sürdürülebilir kalkınmanın sağlanması esastır. Bu çerçevede, kamu enerji yatırımları plânı ve istikrarlı bir şekilde devam ettirilecek, yerli ve yabancı sermayenin bu alandaki yatırımları teşvik edilecektir."

MHP'nin iktidarında özel sektörün yatırım yapmasının teşvik edileceği, bu konuda özel sektörün önündeki engellerin kaldırılacağı, ancak kamunun da yatırımlarda bulunacağı anlaşılmaktadır.

MHP politikaları özetle:

■ Türkiye'nin enerjide dışa bağımlılığını azaltmak için biyoyakıt üretimine önem verileceği,

■ Nükleer enerji üretim teknolojilerine sahip olmak öncelikli hedef olacağı,

■ Enerji arz güvenliğinin sağlanması için nükleer santraller kurulacağı,

■ Türkiye enerjinin transit geçiş bölgesi olma özelliğinin yanı sıra enerji piyasasının da önemli aktörlerinden birisi yapılacağı,

■ Jeotermal kaynakların turizm ve tarım sektörleri ile konut ve işyerinde kullanımı sağlanacağı,

■ Altın, toryum, bor ve

benzeri kıymetli madenler işlenmeden cevher olarak satılmayacağı,

■ Altın, toryum, bor ve benzeri kıymetli madenlerin yüksek ileri teknoloji kullanılarak katma değerli yeni ürünlere dönüştürülerek satılacağı belirtilmektedir.

Önce üretip sonra tüketmeliyiz

Üç büyük partinin görüşlerini ilgili okurlarımıza sunduk. Yanlış politikalarla en kısa sürede kurtulabilmek için sağlıklı bir geleceğe ulaştıracak politikalar üretmek zorundayız. İçinde bulunduğumuz borç batağından kurtulabilmenin önemli bir yolu mümkün olan her alanda üretim yapmalıyız. Ama varolan kaynaklarımızı da dışarıya aktarmadan üretim diyoruz. Ar-Ge'ye gereken önemi vermeliyiz. Doğal yaşamı yok etmeden

ve kamunun da yatırım yapmasını saklamadan geleceğe bakmalıyız.

Kısaca, üretmeden tüketme kültürünü bir tarafa bırakmalıyız. Ülke varlıklarını satarak değil emeğimizle üreterek, borçla değil mümkün olduğunca kendi kaynaklarımızla yaşamayı öğreneceğiz. Gelecek kuşaklara özgür ve yaşanabilir bir Türkiye bırakmak elimizde. ■

Enerji politikalarında MHP de nükleeri savunuyor. Enerji sektörüne özel ve yabancı sermaye yatırımlarını teşvik eden yaklaşımı savunan MHP, kamunun da bu alana yatırım yapmasını istiyor. Siyasi partilerin yaklaşımlarını iktidar olmaları durumunda ne kadar uygulayabilecekleri bilinmiyor. Türkiye'nin dış borcunu ve doğal yaşam dengesini gözeterek enerji politikası geliştirmesi gerekiyor.